

A.J. Soberanas, J.M. Razquin i el sotasignat 1990.

Amadeu J. Soberanas

Francesc Fontbona

En aquesta plana se suposa que he de parlar d'art, però avui en parlaré només de manera tangencial, perquè la dedicaré a un filòleg que només s'acostà professionalment al món de l'estudi de l'art de manera esporàdica. Parlo d'Amadeu J. Soberanas, nascut al Catllar en plena Guerra Civil, el 1938, i mort recentment a Mataró.

Vaig coincidir amb ell a la Biblioteca de Catalunya, des del 1978, on aleshores érem conservadors, ell de Manuscrits i jo de Gravats. La Biblioteca era un d'aquells fruits de la Mancomunitat de Catalunya que s'havien planejat tan bé al seu moment que ni tan sols el franquisme gosà aigualir-ne el nivell erudit, i per això Soberanas conservava el perfil rigorós d'alt grau que, lògicament, els seus creadors havien reservat als responsables científics d'una institució concebuda com un sagrari patrimonial català. Eren altres temps.

Artísticament parlant amb Soberanas hi vàrem engegar un volum de l'obra dispersa de Marçal Olivar (1991), aquell intel·lectual complet que tant s'havia distingit com a llatinista i filòleg com a historiador de l'art, homenatge que li fèiem amb motiu dels seus 90 anys. També vàrem editar-hi les cartes de Joan Miró a Josep-Francesc Ràfols, originals manuscrits que es conserven a la BC. Va ser el 1993-94, i Soberanas hi va posar un escrupolós aparat crític d'editor de textos –marca de la casa– mentre jo n'annotava tots els aspectes històrico-artístics. Foren dues edicions, fetes sota el segell de la mateixa Biblioteca, on Soberanas deixà la seva empremta de perfeccionista.

A la Biblioteca també vàrem fer plegats una d'aquelles tasques àrdues i poc visibles però que hi són essencials: quan la Diputació hi diposità el fons de l'escultor Manolo Hugué hi havia una

gran quantitat de cartes dirigides a l'artista, de moltes de les quals, però, ningú havia identificat els autors. Avui són consultables gràcies a aquella tasca conjunta sorda i pacient que ens ocupà moltes tardes, la part del dia que resultava més tranquil·la per concentrar-se.

Soberanas ja s'havia dedicat anteriorment a la història de l'art de manera escaudussera: ell va ser l'autor d'una breu monografia de Ramon Salas Ricomà (1963), notable arquitecte premodernista i modernista de Tarragona, tema al qual ell s'acostà, tanmateix, més que per atenció a aquella temàtica, seguint una forta militància tarragonina constant en la seva obra, que el portaria també a emprendre un ambiciós *Index tarracensis* (1984) que no pogué continuar.

Però Soberanas, personatge complex i de caràcter de vegades abrupte i rampe llut, no es va distingir principalment en aquest terreny sinó en el de la filologia, és clar. Havia donat a conèixer textos medievals catalans importants: la crònica de Pere el Cerimoniós –amb la qual es doctorà–, les homilies d'Organyà, el misteri marià de la Selva del Camp, versions de Nebrija, però també de Verdaguier i de Salvat-Papasseit. Bona part de la seva obra la va fer en col·laboració amb altres estudiosos i encoratjà molts investigadors més a emprendre altres edicions de textos. Analitzà detingudament la història i circumstàncies dels diccionaris de la llengua catalana, en un llibre fet amb Germà Colón, que resulta fins i tot divertit de llegir als profans (1986). Després de la seva llarga etapa a la BC –on havia ingressat el 1969– seria catedràtic de Filologia a la Universitat Autònoma de Barcelona, i durant molts anys també (1985-2005) seria el director literari de l'Editorial Barcino, aquella que, fundada per Josep Maria de Casacuberta, té cura de l'edició de molts clàssics literaris catalans, dels quals ell n'amplià la cronologia.

Algú més entès que jo en aquestes matèries estudiarà algun dia la seva obra, docta, extensa i mereixedora d'admiració i agraïment, la visibilitat de la qual segurament ha quedat eclipsada ara pel gran ressò que ha tingut la mort coetània del seu bon amic Albert Mament, més polític i mediàtic que ell.

francesc@francescfontbona.cat